

Prac// toraten

platform voor praktische innovatie

STICHTING PRACTORATEN.NL

KWALITEIT VAN PRACTORATEN

**Prac//
toraten**
platform voor praktische innovatie

INHOUDSOPGAVE

HOE IS DEZE POWERPOINT TE LEZEN?

- p.4. Inleiding
- p.6. De website waar alle onderliggende documenten te vinden zijn
- p.7. De totstandkoming van het kwaliteitskader
- p.8. Kwaliteitskader: bouwstenen en indicatoren
- p.19. Het validatieproces in de ontwikkeling van een practoraat
- p.23. Fasering: start-, groei- en overdrachtsfase
- P.36. Reflectievragen te gebruiken bij een zelfevaluatie
- p.40. Bijlage 1. Opdracht en samenstelling Kwaliteitscommissie

INLEIDING

VERSTERKEN VAN DE KWALITEIT VAN PRACTORATEN

In deze powerpoint wordt het nieuwe kwaliteitskader van de Stichting Practoraten in de kern samengevat. Het gaat om inhoudelijke ontwikkelpunten en procedurele afspraken om de kwaliteit van de practoraten tegen het licht te houden.

Practoraten zijn relatief kleinschalige, themagebonden expertisecentra verbonden aan mbo-instellingen. Zij verrichten onderzoek en voeren projecten uit ter verbetering van de kwaliteit van het beroepsonderwijs. De resultaten zijn praktisch toepasbaar en betreffen veel meer dan alleen onderzoeksresultaten in theoretische zin. Het kan gaan om geschreven teksten en artikelen, maar ook om ontwikkelde beroepsproducten, werkwijzen, diensten, leermiddelen en lesmaterialen, websites, casuïstiek en trainingen.

Het kwaliteitskader is mbo-specifiek, met een eigen taal en begrippen. Dat neemt niet weg dat de kennis- en vaardigheden heel vaak inzichten uit het mbo combineren met die uit het hoger onderwijs en academisch onderzoek.

Het kwaliteitskader is geïnitieerd door de kwaliteitscommissie en opgesteld in afstemming met het bestuur van de Stichting Practoraten. Voor het opstellen ervan zijn geen subsidies verstrekt en de leden van de Kwaliteitscommissie zijn ongebonden. De totstandkoming is uitsluitend ingegeven door de ambitie een bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling en borging van de kwaliteit van practoraten.

LEESWIJZER

HOE DEZE POWERPOINT TE LEZEN

- De procedures en formats die Stichting Practoraten.nl ontwikkelt, zijn niet bedoeld als verplicht kader, maar als ondersteunend instrumentarium. Ze bieden houvast en zorgen voor vergelijkbaarheid, transparantie en kwaliteit binnen de landelijke beweging, maar laten ruimte voor eigen accenten en contextspecifieke invulling door mbo-instellingen.
- Het uitgangspunt is 'verplichtend in de bedoeling, niet in de vorm': iedere instelling committeert zich aan de gezamenlijke kwaliteitscyclus en de onderliggende principes (zoals zelfevaluatie, collegiale intervisie en reflectieve verantwoording), maar mag deze in de eigen organisatiepraktijk op maat vormgeven.
- Wel worden de resultaten gedeeld met de Stichting Practoraten, om een gezamenlijk beeld van de ontwikkelingen te genereren. Zo blijft het kwaliteitsproces herkenbaar, werkbaar én betekenisvol voor alle betrokkenen.
- Het nieuwe kader wordt door de Stichting gehanteerd vanaf 1 augustus 2026.

INHOUD WEBSITE

WAAR ALLE ONDERLIGGENDE INSTRUMENTEN TE VINDEN ZIJN

INHOUD

- Werkkader Kwaliteit
- Opdracht Kwaliteitscommissie
- Fasen: start-, groei-, en overdrachtsfase
- Kwaliteitsindicatoren + uitwerking
- Validatieproces

BIJLAGEN: [\(LINK\)](#)

- Gedragscode practoren en docent-onderzoekers
- Ethische toetsing

PROFESSIONALISERING: [\(LINK\)](#)

- Leergang voor practoren
- Beroepsbeeld van practoren
- Jaarlijkse

KWALITEITSKADER: [\(LINK\)](#)

- Witboek
- Artikelen Kwaliteit van practoraten

TOTSTANDKOMING

VERSTERKEN VAN DE KWALITEIT VAN PRACTORATEN

Het nieuwe kwaliteitsdenken over practoraten is ontstaan vanuit de behoefte aan een gedeelde taal en een waarderende benadering van kwaliteit binnen de beweging van practoraten.

In 2024 en 2025 ontwikkelde de Stichting Practoraten vanuit de kwaliteitscommissie op basis van een literatuurstudie en de ervaringen bij de evaluatie van nieuwe practoraten een nieuw kwaliteitskader. Er is een witboek opgesteld en diverse procedurele documenten. De kenmerken van dit kwaliteitskader zijn zoals voorheen gericht op het waarderend evalueren, met nog meer nadruk op het vermogen van practoraten een bijdrage te leveren aan onderzoeks- en projectresultaten, die kunnen worden gebruikt in het mbo-onderwijs en de beroepspraktijk.

Dit kwaliteitskader is in de zomer van 2025 in verschillende werksessies besproken met practoren, bestuurders en betrokken collega's. Tijdens deze sessies werd in co-creatie gewerkt aan een gemeenschappelijke visie op kwaliteit, met concrete kwaliteitscriteria per fase van een practoraat (start-, groei-, overdrachtsfase).

Het resultaat is een kwaliteitskader dat kwaliteit benadert als een zelfregulerend, cyclisch en lerend proces.

KWALITEITSKADER

VERSTERKEN VAN DE KWALITEIT VAN PRACTORATEN

Het kwaliteitskader biedt een gemeenschappelijke taal en een gestructureerde aanpak om de kwaliteit van practoraten te monitoren, duiden en versterken. Het is zowel ordenend (wat verstaan we onder kwaliteit?) als waarderend (hoe groeit een practoraat in kwaliteit?), en vormt de basis voor zelfevaluatie, collegiale consultatie en verantwoording.

Grondslag

Het gaat in het kwaliteitskader om het vermogen van practoraten zich langs vier assen te ontwikkelen. Dit leidt tot vier kwaliteitskenmerken en twaalf indicatoren. De kwaliteitsindicatoren worden niet benaderd als harde normen, maar als richtpunten voor groei en ontwikkeling.

Rol kwaliteitscommissie

De kwaliteitscommissie ondersteunt de kwaliteitsontwikkeling van de practoraten (zie p.40-41).

Rol practoren

Practoren dragen als kritische vrienden, peer-reviewers en vakgenoten bij aan de kwaliteitsontwikkeling van elkaars practoraat. Ze maken zo de beweging van practoraten tot een lerende gemeenschap, waarin kwaliteit geen optelsom is van losse prestaties, maar het resultaat van gedeeld eigenaarschap en gezamenlijke groei.

DRIE BOUWSTENEN

BEGINSELEN VAN KWALITEIT

Uitgangspunten

Het kwaliteitskader heeft een wetenschappelijk basis. Het is opgebouwd uit drie bouwstenen, die eerder zijn gebruikt in de literatuur over leren en werken. Deze literatuur komt voort uit de ontwerpliteratuur in de onderwijswetenschappen én uit het denken van kwaliteit van werk in 1980, de revitalisering van het technisch beroepsonderwijs en bij de ontwikkeling van de slimme regio's Brainport Eindhoven en Drechtsteden (zie Platform-IO.eu).

De drie bouwstenen zijn:

1. De **functie** die de practoraten vervullen in het mbo-onderwijs. Door systematisch onderzoek te doen en projecten uit te voeren dragen de practoraten bij aan het uiteindelijke doel van onderwijsverbetering. Dit noemen we het **creatievermogen**.
2. Het bevorderen van **professionalisering en wendbaar gedrag** binnen een practoraat, waardoor leden van practoraat goed kunnen samenwerken en hun ambities realiseren. Dit noemen we het **reflectievermogen**.
3. Het bereiken van **leeruitkomsten** die door anderen kunnen worden overgenomen. De uitkomsten zijn betekenisvol en kunnen ook in nieuwe contexten worden toegepast waardoor leereffecten optreden. Dit noemen we het **documentatievermogen**.

Het resultaat drukken we uit in een vector van **innovatievermogen** door te verbeteren, te vernieuwen en te innoveren in het mbo. Practoraten dragen daaraan bij door vernieuwingen te signaleren, verbeteringen te funderen en doorbraakinnovaties te realiseren.

TOEPASSINGSMOGELIJKHEDEN KWALITEITSKADER

VERSTERKEN VAN DE KWALITEIT VAN PRACTORATEN

- Opstellen van een practoraatsplan, als richtlijn of denkkader: structuur voor verslaglegging en zelfreflectie.
- Professionalisering: input voor scholingsaanbod en coaching.
- Peer-review en collegiale visitatie: gedeeld waarderingkader voor feedback en dialoog.
- Beleidsontwikkeling: input voor borging in schoolbeleid en regionale samenwerking.
- Stichtingsniveau: basis voor landelijke kwaliteitsgesprekken, kennisdeling en positionering in het mbo-stelsel.
- De kwaliteitsaanpak zorgt voor een gedeelde taal binnen de Stichting Practoraten (bestuur, kwaliteitscommissie en practoren) en landelijke partners. Ze biedt houvast bij de beoordeling en doorontwikkeling van practoraten en maakt een inhoudelijke, cyclische dialoog mogelijk over kwaliteit, groei en borging binnen het mbo.

Cyclisch en lerend karakter

Het kwaliteitskader stimuleert een lerende beweging binnen en tussen practoraten. Kwaliteit is niet statisch, maar het resultaat van voortdurende verbetering, reflectie en kennisdeling. Monitoring is dus niet een eindstation, maar een startpunt voor versterking.

KWALITEITSINDICATOREN

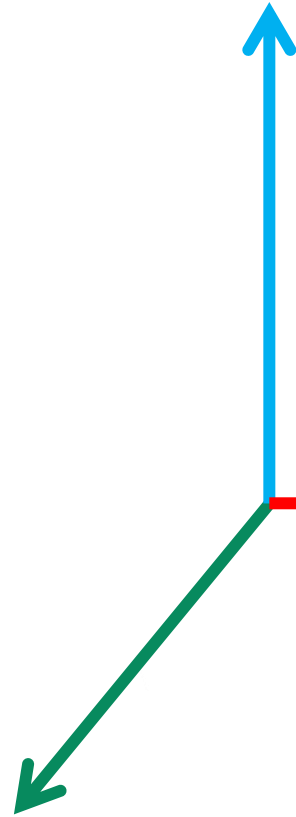
VERANTWOORDING TOTSTANDKOMING WITBOEK. UITWERKING OP VOLGENDE SHEETS

Kenmerken practoraat	Kwaliteitsindicatoren
1. Creatievermogen: Kwaliteit van onderzoek	1.1 Een goed doordacht onderzoeksplan 1.2 Werken stap voor stap, van idee tot resultaat 1.3 Onderzoek is zorgvuldig en betrouwbaar
2. Reflectievermogen: Professionele leergemeenschap	2.1 Kwaliteit van uitvoering 2.2 Professionele ontwikkeling 2.3 Inbedding in de ambities van de schoolorganisatie
3. Documentatievermogen: Kennisgerbruik en doorwerking	3.1 Kennisopbouw rond een duidelijk thema 3.2 Opbrengsten te gebruiken in het onderwijs 3.3 Opbrengsten vertaald naar het werkveld
4. Innovatievermogen: Verbetering, vernieuwing, innovatie	4.1 Signalering van patronen van verbetering 4.2 Fundering van vernieuwing 4.3 Doorbraken realiseren

Onderliggend heuristisch kader voor de kwaliteit van practoraten (zie: platform-IO.eu)

Reflectievermogen

Y-as: Kwaliteitskenmerk 2 – Professionele leergemeenschap

Creatievermogen

X-as: Kwaliteitskenmerk 1 - Kwaliteit van onderzoek

Documentatievermogen

Z-as: Kwaliteitskenmerk 3 – Kennisgebruik en doorwerking

Onderliggend heuristisch kader voor de kwaliteit van practoraten

(zie: platform-IO.eu)

Reflectievermogen

Y-as: Kwaliteitskenmerk 2 – Professionele leergemeenschap

Innovatievermogen

Vector: Kwaliteitskenmerk 4 – Verbetering, vernieuwing en innovatie

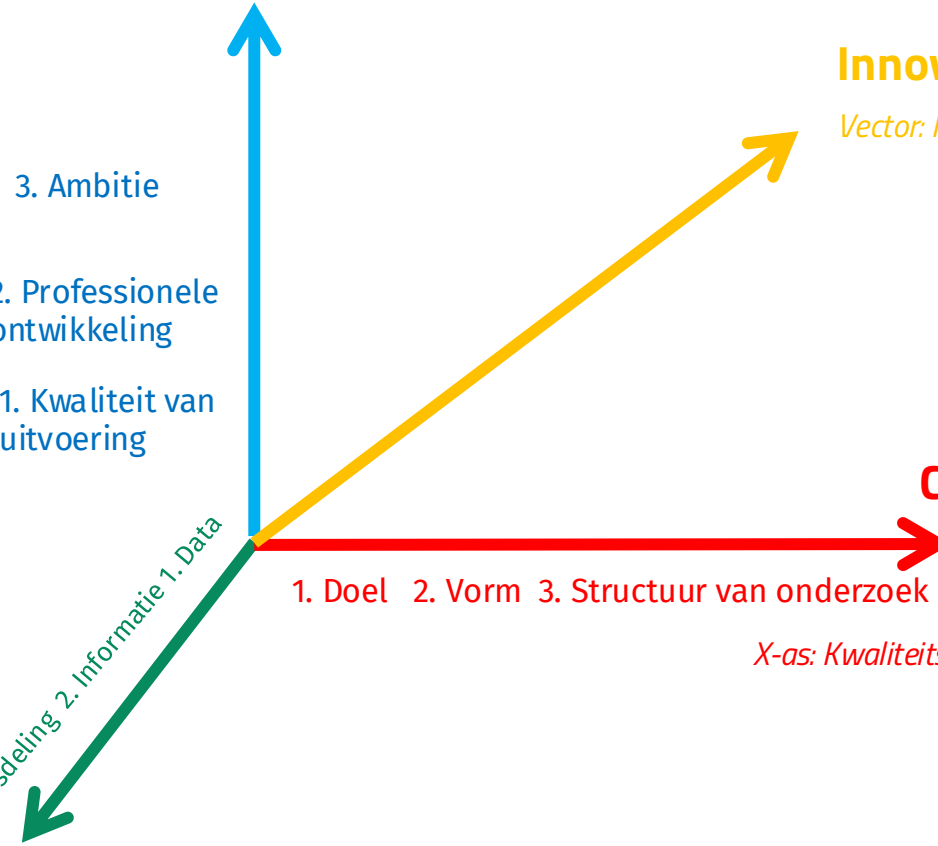
Creatievermogen

1. Doel 2. Vorm 3. Structuur van onderzoek

X-as: Kwaliteitskenmerk 1 - Kwaliteit van onderzoek

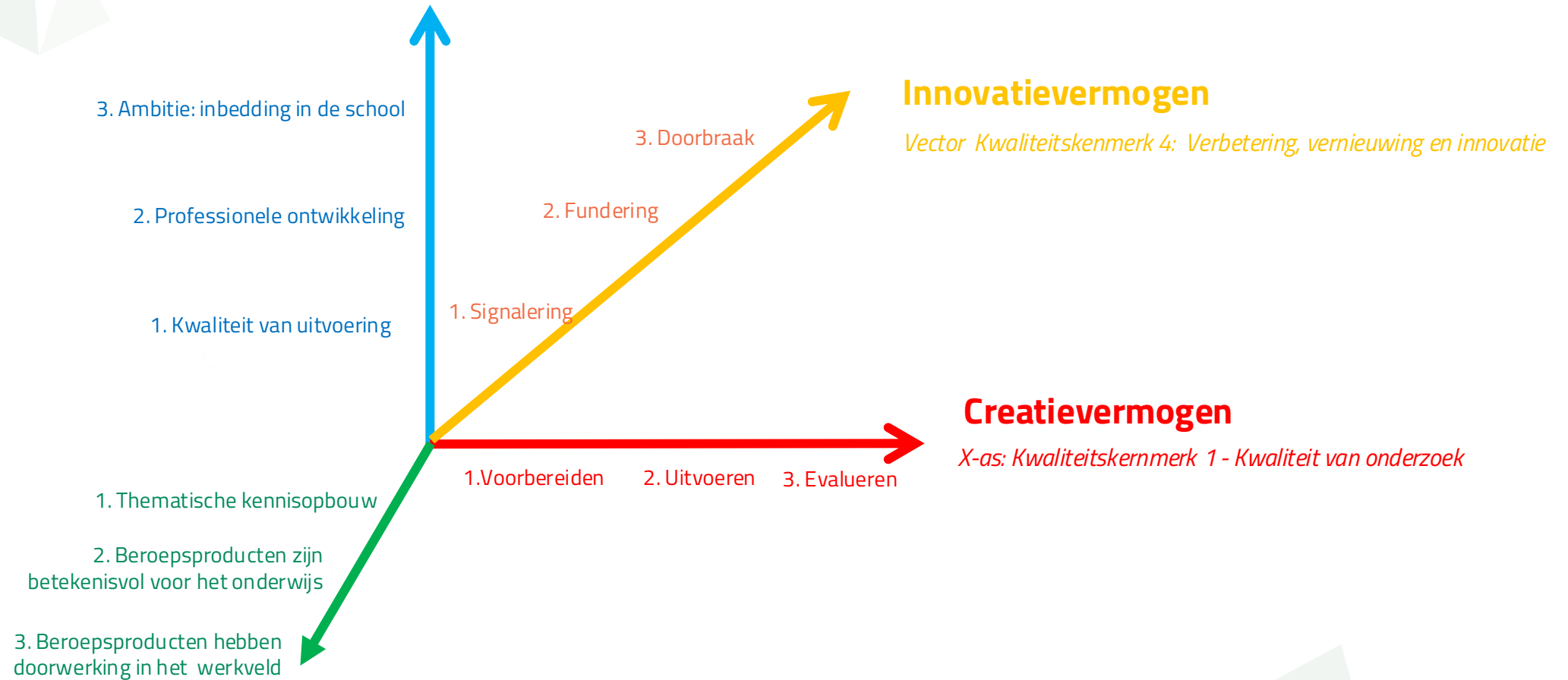
Documentatievermogen

Z-as: Kwaliteitskenmerk 3 – Kennisgerbruik en doorwerking

Reflectievermogen

Y-as: Kwaliteitskenmerk 2 – Professionele leergemeenschap

1. CREATIEVERMOGEN

KWALITEIT VAN ONDERZOEK

1.1 Een goed doordacht onderzoeksplan

Het practoraat werkt met een helder plan waarin de doelen, onderzoeksvragen en aanpak zijn uitgewerkt. Zeker in de startfase is het plan van aanpak relatief bescheiden van omvang. Niet alles kan tegelijkertijd! De gekozen thema's en werkwijzen sluiten aan bij de mbo-praktijk en de behoeften van het werkveld (in de regio). Er is een duidelijk uitgangspunt (nulmeting). Relevante literatuur en elders gehanteerde werkwijzen zijn goed bestudeerd en opgenomen in het plan. Het plan is besproken met betrokkenen en wordt regelmatig herzien om actueel te blijven.

1.2 Werken stap voor stap, van idee tot resultaat

Onderzoek in een practoraat verloopt volgens een herkenbare en logische aanpak. Elke fase – van verkennen tot het opstellen van de onderzoeksvragen, het uitvoeren en analyseren, en het ordenen van conclusies en toepassen van bevindingen – wordt bewust doorlopen. Docenten, studenten en andere betrokkenen krijgen de kans om ervaring op te doen met het formuleren van praktijkgerichte vragen, het verzamelen en analyseren van gegevens, en het vertalen van resultaten naar verbeteracties.

1.3 Onderzoek is zorgvuldig en betrouwbaar

Onderzoek voldoet aan basisprincipes van kwaliteit, zoals transparantie, validiteit en bruikbaarheid. We zijn ethisch zorgvuldig. De gehanteerde methoden zijn passend bij de onderzoeksvraag en de beroepspraktijk. Resultaten worden zorgvuldig gepresenteerd en zó vastgelegd dat anderen kunnen begrijpen hoe de conclusies tot stand zijn gekomen.

2. REFLECTIEVERMOGEN

PROFESSIONELE LEERGEMEENSCHAP

2.1 Ontwikkeling van onderzoeks- en projectvaardigheden

Binnen het practoraat wordt regelmatig geëvalueerd hoe de verschillende onderzoeksprojecten worden uitgevoerd. Er wordt besproken wat goed werkt, welke werkwijzen herhaalbaar en overdraagbaar zijn, en waar ruimte zit om verder te leren. Er wordt geleerd van fouten of onvolkomenheden. Hiaten in de werkwijzen worden aangewezen. Deze reflecties leiden tot gezamenlijke inzichten over kwaliteit van onderzoek, het hanteren van methoden en technieken en het versterken van een gedeelde onderzoekscultuur.

2.2 Professionele ontwikkeling

De betrokkenen bij het practoraat (practor, docent-onderzoekers, leden van de kenniskringen en werkveldpartners) ontwikkelen zich voortdurend. Er is ruimte om bestaande werkwijzen te verdiepen en (nieuwe) onderzoeksvaardigheden te ontwikkelen. Het gaat daarbij om ontwikkelen in de breedte (meer collega's betrekken), in de diepte (vaardigheden versterken) en in samenhang (slimme verbindingen leggen tussen onderzoek, onderwijs en werkveld).

2.3 Inbedding in de ambities van de schoolorganisatie

De thematiek van het practoraat is zichtbaar verankerd binnen de school en het practoraat heeft een herkenbare plek binnen de organisatie. Het practoraat krijgt voldoende organisatorische steun vanuit de schoolleiding en heeft een zichtbare positie in de school. De resultaten en opgedane kennis worden gedeeld en benut in onderwijsteams, programma's en beleidsprocessen.

3. DOCUMENTATIEVERMOGEN

KENNISHERGEBRUIK EN DOORWERKING

3.1 Kennisopbouw rond een duidelijk thema

Een practoraat werkt aan een herkenbaar en relevant thema dat past bij de opleiding, de regio of het vakgebied. Door langere tijd aan dit thema te werken, ontstaat verdieping en herkenbare expertise. Deze expertise ontwikkelt zich in de loop van de tijd. Er komen steeds meer gegevens en beroepsproducten beschikbaar. Deze opgebouwde kennis wordt geordend voor nieuwe projecten, lessen en samenwerkingen.

3.2 Opbrengsten te gebruiken in het onderwijs

Zowel de onderzoeksactiviteiten als resultaten zijn herkenbaar in de lespraktijk. Studenten en docenten doen actief mee in het onderzoek én vertalen de uitkomsten naar concrete verbetering en /of vernieuwing in het onderwijs. Denk aan nieuwe werkvormen, hulpmiddelen, leermaterialen of werkwijzen. Het benutten en delen van de onderzoeksresultaten dragen bij aan kwalitatief, eigentijds en betekenisvol beroepsonderwijs.

3.3 Opbrengsten vertaald naar het werkveld

Het practoraat onderhoudt duurzame relaties met relevante partners in het werkveld. Deze partners denken mee over onderzoeksvragen, nemen deel aan projecten en benutten de resultaten in hun eigen praktijk. Door deze wisselwerking sluit het onderzoek aan bij actuele ontwikkelingen in de beroepspraktijk en ontstaat gezamenlijke waarde voor het mbo-onderwijs en de beroepspraktijk.

4. INNOVATIEVERMOGEN

VAN VERBETERING NAAR VERNIEUWING NAAR INNOVATIE

4.1 Signalering van patronen van verbetering

Het mbo is een dynamische omgeving, waar docenten en studenten reageren op externe ontwikkelingen en daar mede vorm aan geven. Onderzoek helpt deze ontwikkelingen te ordenen en betekenis te geven. Het practoraat deelt de kennis met anderen.

4.2 Fundering van vernieuwing

Het practoraat onderzoekt patronen in het onderwijs en werkveld, die vervolgens kunnen leiden tot een vernieuwingen van het beroepsonderwijs en of werkveld, die door het practoraat worden ondersteund en mede vormgegeven. Er wordt samengewerkt met andere practoraten, thematische platforms en regionale of landelijke partners (inclusief het werkveld en het hoger onderwijs).

4.3 Doorbraken realiseren

De resultaten en opbrengsten van een practoraat worden toegankelijk gemaakt voor het onderwijs en werkveldpartners, zodat zij ermee verder kunnen. Doordat er samengewerkt wordt ontstaan er doorbraken die onderwijsteams zelfstandig niet kunnen realiseren, maar gezamenlijk wel. Doorbraken kunnen worden gerealiseerd als de beroepsproducten een zodanige codering, duiding of uniformering krijgen zodat ze door anderen als bruikbaar worden ervaren.

VALIDATIEPROCES: DOORWERKING EN TOEPASSING

DE BETEKENIS VAN HET PRACTORAAT IN HET ONDERWIJS EN DE BEROEPSPRAKTIJK

De volgende bladzijden gaan in op het gebruik van het kwaliteitskader.

Een practoraat heeft meer betekenis als de resultaten kunnen worden gebruikt in het onderwijs en in de beroepspraktijk. De resultaten moeten doorwerking hebben bijvoorbeeld als nieuwe kennis ontstaat en er nieuwe beroepsproducten worden ontwikkeld. Deze worden betekenisvol als het handelingsrepertoire van docenten en studenten toeneemt.

Daarom kijken we steeds naar het doorlopen van het onderzoek (lukt dat?), naar de professionalisering van de deelnemers in het practoraat en de inbedding in de school (halen we onze ambities?), en naar de mate waarin de resultaten worden gedeeld en elders gebruikt (ontstaat er doorwerking?).

VALIDATIEPROCES KWALITEITSINDICATOREN

HOE PAKKEN PRACTORATEN DIT AAN?

1. Inhoudelijke validatie

Interne validatie:

- Bespreken van indicatoren met practoren en bestuurders.
- Laat hen reflecteren op vragen zoals:
 - Zijn de indicatoren begrijpelijk en werkbaar?
 - Dekken de indicatoren de lading van kwaliteit voor practoraten?
 - Ontbreken er belangrijke aspecten?

Externe validatie:

- Leg de indicatoren voor aan relevante externe experts, bijvoorbeeld uit andere practoraten, het hbo/wo, lectoraten, NRO, SIA, beroepsverenigingen.
- Vraag feedback op wetenschappelijke robuustheid, aansluiting bij bredere kwaliteitskaders en praktische toepasbaarheid.

VALIDATIEPROCES KWALITEITSINDICATOREN

VERVOLG

2. Toets op bruikbaarheid in de praktijk

Pilottoepassing bij diverse practoraten: minimaal 3–5 practoraten in de startfase, groeifase en overdrachtsfase.

Laat practoren en teams de indicatoren gebruiken voor zelfevaluatie en bespreek de ervaringen.

Verzamel feedback op:

- Duidelijkheid van de indicatoren
- Tijdsinvestering en haalbaarheid
- Toegevoegde waarde voor reflectie en verbetering

3. Analyse op consistentie en samenhang

Controleer of de indicatoren logisch op elkaar aansluiten en samen een samenhangend kader vormen.

Kijk of er overlap is of dat sommige indicatoren te breed of te smal zijn geformuleerd.

VALIDATIEPROCES KWALITEITSINDICATOREN

HOE PAKKEN PRACTORATEN DIT AAN (VERVOLG)

4. Opname in formele kwaliteitscyclus

Neem het kwaliteitskader over in het kwaliteitsbeleid van Stichting Practoraten.nl. Communiceer helder over het doel, gebruik en de status van de indicatoren richting practoraten en partners.

5. Cyclische herijking

Stel een periodieke evaluatie voor, bijvoorbeeld elke 3 jaar:

- Nieuwe inzichten uit onderzoek en beleid
- Ervaringen uit de praktijk
- Input vanuit de beweging van practoraten
- Plan een vaste, formele evaluatie-ronde waarin de kwaliteitscommissie, practoren en partners de indicatoren tegen het licht houden.

FASEN: START-, GROEI-, OVERDRACHTSFASE

TIJDLIJN ONTWIKKELING PRACTORAAT

De fasering als cyclisch proces

De indeling ordenen we in een startfase, groeifase en overdrachtsfase. Dit is geen lineaire tijdlijn, maar een doorlopende leer- en ontwikkelcyclus. Elke fase bouwt voort op de vorige, met ruimte voor reflectie, bijstelling en groei.

- Startfase: opbouw en positionering
- Groeifase: verdieping en verbinding
- Overdrachtsfase: reflectie, borging en doorstart naar een nieuwe cyclus

De eindevaluatie markeert daarmee niet alleen afsluiting, maar ook een nieuw begin.

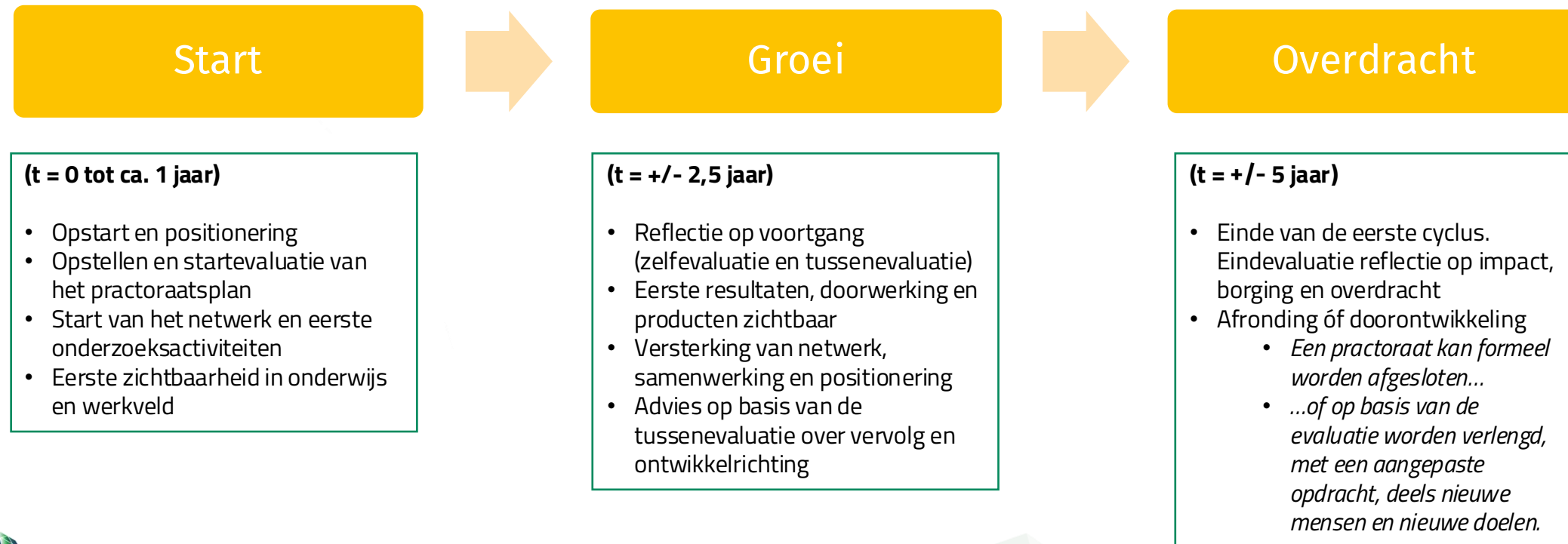
- De inzichten uit de vorige cyclus vormen de basis voor een volgende ronde van leren, onderzoeken en verbeteren.
- Het thema wordt doorontwikkeld in de school al dan niet met nieuwe mensen.
- Het einde is dus niet het sluitstuk, maar het scharnierpunt naar een nieuwe cyclus van ontwikkeling.

FASEN: START-, GROEI-, OVERDRACHTSFASE

TIJDLIJN ONTWIKKELING PRACTORAAT

Totale looptijd: 5 jaar* (N.B. dit kan verschillen per practoraat/ instelling/ thema/ ...)

(Gelijk aan de looptijd van bijvoorbeeld instellingsagenda en/of maatschappelijke actieagenda's)

FASEN: START-, GROEI-, OVERDRACHTSFASE

TIJDLIJN ONTWIKKELING PRACTORAAT

Totale looptijd: ongeveer 5 jaar* (dit verschilt per practoraat/instelling/thema/...)

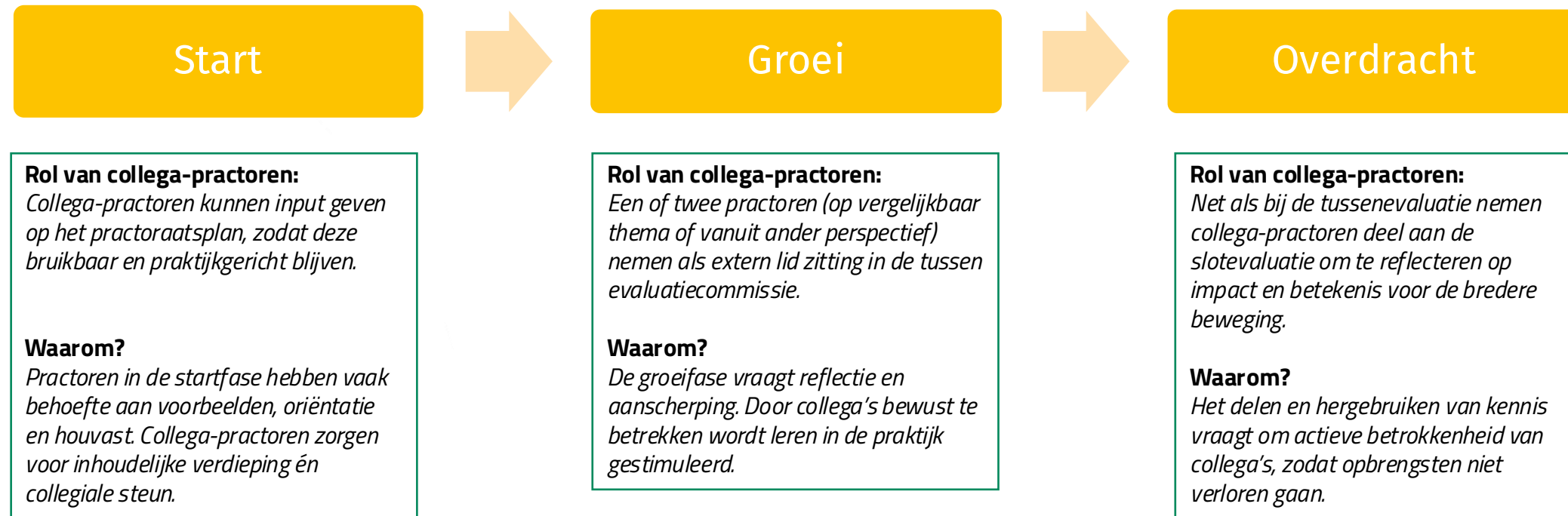
(Gelijk aan de looptijd van bijvoorbeeld instellingsagenda en/of maatschappelijke actieagenda's.)

FASEN: START-, GROEI-, OVERDRACHTSFASE

TIJDLIJN ONTWIKKELING PRACTORAAT

Rol van collega-practoren per fase

FASEN: START-, GROEI-, OVERDRACHTSFASE

TIJDLIJN ONTWIKKELING PRACTORAAT

Verantwoordingsverschuiving gedurende de looptijd van een practoraat

Fase	Focus	Verantwoording	Voorbeelden
Start	Oriëntatie & positionering	Intern gericht: verantwoording binnen de schoolorganisatie	<ul style="list-style-type: none">• Aansluiting bij strategische doelen van de instelling/sector/regio• Toelichting op opstart, positionering en ambities• Interne reflectie en bijstelling van onderzoeksagenda
Groei	Ontwikkeling & uitvoering	Gedeeld intern-extern: eerste externe reflectie, met interne leerfocus	<ul style="list-style-type: none">• Verantwoording aan CvB én thematische partners (bijv. werkveld, docenten, studenten)• Deelname aan collegiale consultatie, peer-review, PractoratenPlatform of visitatie• Publicaties binnen mbo-netwerken of regionale partners
Overdracht	Verdieping & afronding	Extern gericht: brede kennisdeling en publieke verantwoording	<ul style="list-style-type: none">• Rapportage aan externe stakeholders (bijv. Ministerie, Stichting Practoraten.nl, Sectorraad)• Publicaties, presentaties en bijdragen aan nationale platforms• Verspreiding van goede voorbeelden en producten naar andere scholen en regio's• Doorgeven van het thema in school en werkveld, zodat toepassing, verbreding en verdieping kan plaatsvinden.

STARTFASE

DOEL: OPSTART EN POSITIONERING VAN HET PRACTORAAT

1. Oriëntatie en initiatief

- Oriënterend gesprek met bureau Stichting Practoraten.nl (startersinformatie).
- Startdocument opstellen met: aanleiding, doelen, samenhang, toegevoegde waarde, looptijd, eigenaarschap.
- Invoegen van nulmeting en kort literatuuroverzicht.
- Aansluiting onderzoeken met bestaande kennis en strategische agenda van de instelling.
- Onderzoek financieringsmogelijkheden (subsidies, eigen bijdragen).
- Vacature practor opstellen en werving starten (indien nog geen practor).
- Optioneel: Kwartiermaker aanstellen of voorbereidingen treffen binnen de instelling.

2. Kennismaking en planning

- Intakegesprek met bureau Stichting Practoraten.nl (bespreking startdocument, ondersteuning, tijdslijn).
- Documenten/contacten delen indien gewenst, vermelding op website als "in oprichting".

STARTFASE

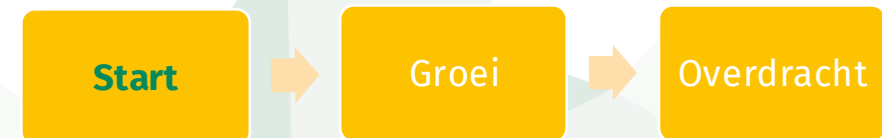
DOEL: OPSTART EN POSITIONERING VAN HET PRACTORAAT

3. Practoraatsplan opstellen

- Practor is verantwoordelijk voor het schrijven van het plan: aanleiding, doelen, fasering, samenwerking.
- Plan ondertekend door College van Bestuur (voorwaarde)
- Bureau checkt het plan op volledigheid en deelt het plan met twee leden van de kwaliteitscommissie in afstemming met voorzitter kwaliteitscommissie.
- Kwaliteitscommissie schrijft een waarderende startevaluatie (binnen 6 weken).
- Toelichting van de startevaluatie in gesprek met practor en eventuele (bestuurlijke) betrokkenen.
- Practor verwerkt feedback op basis van afspraken met de Kwaliteitscommissie.

INSTRUMENTEN ([LINK](#)):

- Format practoraatsplan
- Gesprekinstructie voor gesprek met Kwaliteitscommissie

GROEIFASE

DOEL: ACTIEVE UITVOERING, NETWERKOPBOUW EN EERSTE RESULTATEN

1. Jaarlijks reflectiemoment (optioneel)

- Practor en kenniskring evalueren zelf de voortgang, opbrengsten en knelpunten.
- Reflectiedocument opstellen: resultaten, impact, geleerde lessen.
- Vaak als onderdeel van interne verantwoording binnen de betreffende mbo-instelling.
- Ook toetsing aan de landelijke ontwikkelingen.

GROEIFASE

DOEL: ACTIEVE UITVOERING, NETWERKOPBOUW EN EERSTE RESULTATEN

2. Tussenevaluatie (rond 2,5 jaar)

- Practor schrijft een zelfevaluatie (5-10 pagina's) met concrete ontwikkelingsvragen en bespreekpunten.
- Tussenevaluatiecommissie samenstellen, met bijvoorbeeld een lid van de Kwaliteitscommissie en een of twee collega-practoren en een externe expert en een interne auditor (waardoor verbinding met de instellings-kwaliteitsafdeling of onderzoeksbeleid wordt gelegd).
- Evaluatiecommissie bezoekt de instelling, houdt gesprekken, bespreekt zelfevaluatie en geeft schriftelijk advies.
- Slotgesprek met practor, intern betrokkenen (docenten, management, studenten) en externen over voortgang, kwaliteit en ontwikkelpunten.
- Evaluatiecommissie gebruikt kwaliteitsindicatoren als leidraad. Terugkoppeling aan Stichting Practoraten.

N.B. Verantwoordelijkheid voor tussenevaluatie ligt bij de mbo-instelling zelf, met gebruikmaking van ondersteuning, kaders en criteria zoals aangeboden door de Stichting Practoraten.nl. Het bureau van de Stichting Practoraten.nl voert wel een 'proces'-toets uit.

INSTRUMENTEN ([LINK](#)):

- Format voor organisatie tussenevaluatie.
- Aanbod van verschillende opzetten voor tussenevaluatie.

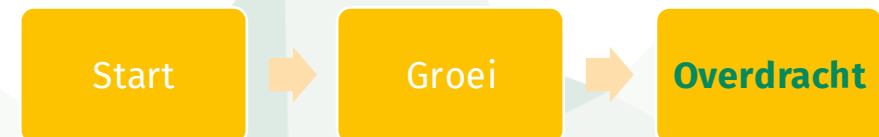

OVERDRACHTSFASE (AFRONDING)

DOEL: AFRONDING, BORGING EN KENNISOVERDRACHT

1. Evaluatie en verantwoording

- Practor schrijft een zelfevaluatie in het licht van de oorspronkelijke doelen.
- Input verzamelen vanuit kenniskring, studenten, een of meer collega-practoren, externe partners, bestuur.
- Evaluatiegesprek over dit kwaliteitsonderzoek (audit, evaluaties, etc.) met bestuur en/of stuurgroep.
- Eindrapportage/ position paper maken over impact en opbrengsten.
- Financiële eindverantwoording opstellen.
- Check externe verplichtingen (bijv. of basis van financiering via Werkagenda mbo, NRO, RIF, SIA).
- Evaluatiegesprek met een onafhankelijke externe commissie.
- Terugkoppeling aan Stichting Practoraten.

OVERDRACHTSFASE (AFRONDING)

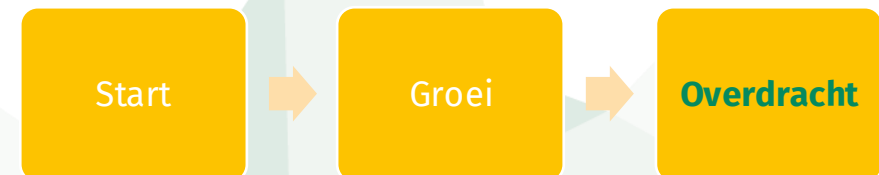
DOEL: AFRONDING, BORGING EN KENNISOVERDRACHT

2. Kennisborging en overdracht

- Documenteer belangrijkste producten (beroepsproducten, tools, methodes, publicaties).
- Deel kennis via website van instelling/Stichting Practoraten.nl.
- Bespreek borging in onderwijs, beleid of organisatie.
- Draag netwerk, werkwijzen en projecten over aan opvolgers (indien relevant).

3. Zichtbaarheid en communicatie

- Plan afsluitende bijeenkomst (minisymposium, kennismiddag).
- Communiceer opbrengsten via sociale media, nieuwsbrief, stakeholders.
- Informeer partners en lever kort bericht aan Stichting Practoraten.nl.

OVERDRACHTSFASE (AFRONDING)

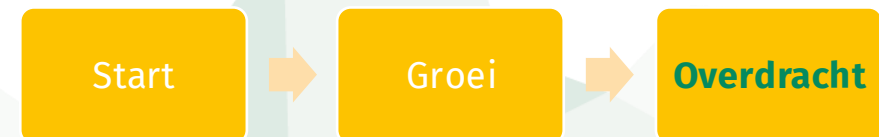
DOEL: AFRONDING, BORGING EN KENNISOVERDRACHT

4. Formele afronding

- Beoordeel of practoraat wordt beëindigd of gecontinueerd.
- Formele afsluiting via bestuursbesluit (ook bij Stichting Practoraten.nl).
- Exitgesprek met practor en bestuur.
- Overweeg symbolische afsluiting (oorkonde, interview).

5. Reflectie en doorontwikkeling

- Reflecteer met team en betrokkenen: wat werkte wel/niet?
- Breng kansen voor vervolg of spin-offs in kaart.
- Lever input voor landelijke kwaliteitsontwikkeling (bijvoorbeeld via Stichting Practoraten.nl).

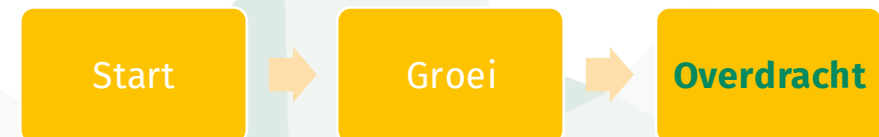

OVERDRACHTSFASE

DOEL: AFRONDING, BORGING EN KENNISOVERDRACHT

INSTRUMENTEN ([LINK](#)):

- Format voor organisatie eindevaluatie
- Aanbod van verschillende opzetten voor eindevaluatie

REFLECTIEVRAGEN: KWALITEIT VAN ONDERZOEK

Kwaliteitskenmerk	Indicator	Richtinggevende reflectievragen *
1. Creatievermogen Kwaliteit van onderzoek	1.1 Een goed doordacht onderzoeksplan	1.1.1 Wat laat zien dat het onderzoeksplan aansluit bij de vragen die leven in onderwijs, beroepspraktijk en regio? 1.1.2 Wat maakt zichtbaar dat de waarde van het onderzoek voor studenten, docenten en partners, helder is onderbouwd, inclusief literatuurverkenning en nulmeting? 1.1.3. Is er een duidelijke leidende gedachte, veronderstelling of hypothese die richting geeft aan het onderzoek waardoor alle betrokkenen een duidelijk beeld hebben van het practoraat?
	1.2 Werken stap voor stap, van idee tot resultaat	1.2.1 Wat toont aan dat het onderzoeksproces bewust en systematisch wordt doorlopen en wordt het plan aangepast wanneer de omstandigheden daarom vragen? 1.2.2 Wat laat zien dat studenten, docenten en het werkveld actief bijdragen aan de verschillende fasen van het onderzoek? 1.2.3 Waaruit blijkt dat de dataverzameling en werkwijze volledig en zorgvuldig zijn, zodat logische en onderbouwde conclusies kunnen worden getrokken?
	1.3 Onderzoek is zorgvuldig en betrouwbaar	1.3.1 Wat maakt zichtbaar dat er gebruik wordt gemaakt van transparante, valide en betrouwbare methoden voor het verzamelen en beoordelen van gegevens? 1.3.2 Wat laat zien dat het onderzoeksproces transparant is voor anderen, zodat duidelijk wordt hoe conclusies tot stand zijn gekomen? 1.3.3 In welke zin worden resultaten zo gedeeld en toegepast dat ze bruikbaar zijn in de praktijk en waarde toevoegen voor anderen?

REFLECTIEVRAGEN: PROFESSIONELE LEERGEMEENSCHAP

2. Reflectievermogen Een professionele gemeenschap	<i>2.1 Kwaliteit van uitvoering</i>	2.1.1 In hoeverre wordt samen teruggekeken op wat werkt in de onderzoeks aanpak en waar kansen liggen om verder te groeien? 2.1.2 Hoe wordt de onderzoekende houding, bijvoorbeeld in het stellen van goede vragen, het verzamelen van gegevens en het trekken van conclusies, versterkt? 2.1.3 Groeit het vermogen van zowel docenten als studenten om de eigen praktijk te onderzoeken en daaruit verbeterstappen te formuleren?
	<i>2.2 Professionele ontwikkeling</i>	2.2.1 Hoe dragen de activiteiten bij aan persoonlijke en professionele groei? 2.2.2 Is er ruimte om bestaande werkwijzen te verdiepen én nieuwe onderzoeksvaardigheden te ontwikkelen? 2.2.3 Hoe ontwikkelt het practoraat zich in de breedte (meer collega's betrekken), in de diepte (vaardigheden versterken) en in samenhang (onderzoek, onderwijs en werkveld)?
	<i>2.3 Inbedding in de ambities van de schoolorganisatie</i>	2.3.1 In welke mate is het practoraat zichtbaar en betekenisvol ingebed in de school, zodat teams begrijpen hoe dit bijdraagt aan de ontwikkeling van onderwijs? 2.3.2 Hoe vinden de inzichten en resultaten hun weg naar beleid, kwaliteitszorg en onderwijsontwikkeling, en welke waarde voegen ze daar toe? 2.3.3 Op welke manier faciliteert de organisatie in middelen, materialen, faciliteiten en personele bezetting om de ambities van het practoraat te realiseren?

REFLECTIEVRAGEN: KENNISGEBRUIK

3. Documentatievermogen Kennishergebruik en doorwerking	<i>3.1 Kennisopbouw rond een duidelijk thema</i>	3.1.1 In hoeverre lukt het om kennis te verdiepen en eerdere onderzoeksresultaten te valideren en te verbinden aan gebruik in andere contexten? 3.1.2 Welke signalen maken duidelijk dat studenten, docenten en partners weten waar het practoraat voor staat en welke expertise wordt opgebouwd? 3.1.3 Wat toont aan dat onderzoeksresultaten of beroepsproducten betekenisvol zijn voor anderen en daadwerkelijk waarde toevoegen aan praktijk of beleid?
	<i>3.2 Opbrengsten te gebruiken in het onderwijs</i>	3.2.1 Wat maakt zichtbaar dat onderzoek van het practoraat herkenbaar terugkomt in het onderwijs en effect heeft in de dagelijkse praktijk? 3.2.2 Waaruit blijkt dat studenten en docenten actief betrokken zijn bij onderzoek én bij het vertalen van inzichten naar het onderwijs? 3.2.3 Onder welke condities leiden onderzoeksuitkomsten tot vernieuwing of verbetering van onderwijs?
	<i>3.3 Opbrengsten vertaald naar het werkveld</i>	3.3.1 Wat toont aan dat het werkveld actief betrokken is bij het vormgeven, uitvoeren en toepassen van onderzoek? 3.3.2 Waar blijkt uit dat partners helder zicht hebben op de waarde van het onderzoek en deze terugzien in hun beroepspraktijk? 3.3.3 In welke zin groeit de samenwerking doordat sprake is van wederkerig leren, gezamenlijke ontwikkeling en duurzame innovatie?

REFLECTIEVRAGEN: INNOVATIEVERMOGEN

4. Innovatievermogen Verbetering, vernieuwing en innovatie	<i>4.1 Signalering van patronen van verbetering</i>	4.1.1 Op welke wijze komen patronen van verbeteringen in het beroepsonderwijs en werkveld in beeld? 4.1.2 Welke signalen tonen dat samenwerking leidt tot nieuwe inzichten, gezamenlijke vernieuwing en wederkerig leren? 4.1.3 Waar blijkt uit dat het practoraat zichtbaar bijdraagt aan verbeteringen in het mbo op lokaal en landelijk niveau?
	<i>4.2 Fundering van vernieuwing</i>	4.2.1 In hoeverre draagt het practoraat bij aan vernieuwing in het beroepsonderwijs? 4.2.2 Wat zijn de condities om gericht samen te werken met anderen, zoals binnenschools en in landelijke practorenplatforms? 4.2.3 In welke mate kunnen anderen leren van het onderzoek, zoals workshops, bijeenkomsten of publicaties?
	<i>4.3 Doorbraken realiseren</i>	4.3.1 In hoeverre lukt het om te komen tot coderingen en uniformering van onderzoeks- en projectresultaten zodat anderen er mee kunnen werken? 4.3.2 Welke aanwijzingen tonen aan dat activiteiten van het practoraat bijdragen aan krachtige ontwikkelingen of doorbraken binnen het mbo of werkveld? 4.3.3 Worden werkwijzen of beroepsproducten overgenomen door andere instellingen of partners, en leidt dit tot nieuwe samenwerking of vervolprojecten?

BIJLAGE 1. OPDRACHT KWALITEITSCOMMISSIE

DE KWALITEITSCOMMISSIE HEEFT DE VOLGENDE KERNTAKEN

Advies- en signaleringsfunctie voor het bestuur van de Stichting Practoraten

- De commissie adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd over de kwaliteit van practoraten en de doorontwikkeling van het kwaliteitsbeleid, in het licht van de governance van de Stichting Practoraten.
- De commissie signaleert trends, knelpunten en kansen in de ontwikkeling van practoraten en hun positionering binnen het onderwijs en de beroepspraktijk.

Ontwikkelfunctie van kwaliteit

- De commissie draagt bij aan de (door)ontwikkeling van kwaliteitscriteria, toetsingskaders en ondersteunende instrumenten (het kwaliteitsinstrumentarium) van de Stichting Practoraten.nl.
- De commissie reflecteert op en actualiseert het kwaliteitskader op basis van nieuwe inzichten, ervaringen en praktijkvoorbeelden.

Denkkader en sparringpartner

- De commissie fungeert als sparringpartner voor zowel het bestuur, het bureau als voor de practoren.
- De commissie levert een denkkader over kwaliteit, dat als richtinggevend kompas dient voor de verdere professionalisering en positionering van practoraten in het mbo.

OPDRACHT KWALITEITSCOMMISSIE (VERVOLG)

CONCREET OMVAT DE OPDRACHT VAN DE KWALITEITSCOMMISSIE:

(Door)ontwikkeling van het kwaliteitsinstrumentarium

Ontwikkelen en onderhouden van kaders, formats, checklists en ondersteuningsmiddelen om de kwaliteit van practoraten te monitoren en versterken.

Waarderend beoordelen van practoraatsplannen

Beoordelen van nieuwe practoraatsplannen op basis van vooraf vastgestelde kwaliteitscriteria, met nadruk op een waarderende benadering die ontwikkeling stimuleert.

Meedenken over professionaliseringsactiviteiten van practoraten

Adviseren over en bijdragen aan het professionaliseringsaanbod voor practoren en de bredere beweging van practoraten, bijvoorbeeld door themabijeenkomsten of ontwikkelsessies te initiëren of ondersteunen.

Leden Kwaliteitscommissie:

Marc van der Meer (voorzitter), Eveline Rijnen, Henk Ritzen, Wendy Wesseling en Anneke Westerhuis

Meer informatie, vragen, opmerkingen of aanvullende ideeën?

www.practoraten.nl